

منظومه فکری آیت الله جوادی آملی منشأ تحول در فرهنگ و تمدن ساز است

منظومه فکری آیت الله جوادی آملی منشأ تحول در فرهنگ و تمدن ساز است.

حجت الاسلام والمسلمین جوادی آملی در همایش "طرح مطالعات و تبیین اندیشه های آیت الله العظمی علامه جوادی آملی" با بیان اینکه اندیشه‌هایی مانند اندیشه و منظومه فکری آیت الله جوادی آملی در صیانت‌بخشی جامعه در حوزه فرهنگ، دین و نظایر آن بسیار اثرگذار است، گفت: منظومه فکری آیت الله جوادی آملی منشأ تحول در فرهنگ و تمدن ساز است. به گزارش خبرگزاری مهر، همایش "طرح مطالعات و تبیین اندیشه های آیت الله العظمی علامه جوادی آملی" با سخنرانی حجت الاسلام و المسلمین مرتضی جوادی آملی رئیس بنیاد بین المللی علوم و حیانی اسراء در محل سالن همایشهای آستان مقدس حضرت عبدالعظیم حسنی(ع) شهر ری برگزار شد.

حجت الاسلام و المسلمین دکتر مرتضی جوادی آملی در این نشست در سخنرانی با بیان این مطلب که برخی از مکتب های فکری منشأ تحول و تغییر در فرهنگ و به یک معنا تمدن سازند گفت: مکتب‌های فکری هر کدام به نوبه خود آثار و برکاتی را برای جامعه در سطوح و جهات مختلف به همراه دارند، اما این مکتب‌ها به لحاظ آثار و کارکرد یکسان و در یک سطح نیستند، از میان مکاتب فکری مختلف تنها برخی از آنها حقا منشأ تحول و تغییر در فرهنگ، بلکه تمدن‌اند و به یک معنا تمدن‌سازند. اگر یک مکتب فکری پایه‌های عمیق و راسخی را در متن جامعه بتواند ایجاد کند قطعاً جامعه از حیث نظام سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مبتنی بر آن اندیشه متحول می‌شود زیرا «اذا تغیر السلطان تغیر الزمان».

ریاست بنیاد بین المللی علوم و حیانی اسراء در ادامه و در تشریح ابعادی چند از مبانی منظومه فکری آیت الله جوادی آملی اذعان داشت: اندیشه آیت الله جوادی آملی بستر مکتبی است که آن مکتب به حق منشأ تحول بزرگ در فرهنگ، بلکه سازنده تمدن جدید و نوین اسلامی است؛ زیرا پایه‌ها و بنیان‌هایی در این مکتب وجود دارد که اگر شناخته شود و جامعه آن را خوب بتوانند بشناسند قدرت تحول را در خود می‌یابند. در اینجا از مکتبی سخن می‌گوییم که آن مکتب، منشأ تغییر و دگرگونی در تمدن اسلامی است لذا بحث از یک شخص، مجموع یک کتب و آثار و تألیفات و امثال ذلک نیست بلکه بحث از مکتبی است که صدها بلکه هزارها اثر علمی از آن باید تولید شود.

استاد برجسته حوزه و دانشگاه با اشاره به رسالت جهانی حوزه های علمیه ادامه داد: جامعه جهانی منتظر یک سخن درست، سخن متمدنانه با مبانی استوار و اصیل علمی و فرهنگی است و این حوزه‌های علمیه هستند که اکنون می‌توانند این رسالت علمی را به خوبی بیابند و دنبال کنند. اینگونه نشست ها نشان از آن دارد که خاستگاه این تمدن و این مکتب در حوزه‌های علمیه است و حوزه‌های علمیه عهده‌دار ساختن چنین مکتبی هستند که منشأ چنین تحوّل باشند.

وی تصریح کرد: یک شناخت دقیق و همه‌جانبه لازم است که این مکتب چیست و چگونه شکل گرفته است و ما باید آن روش و منهجی که اینها بر اساس آن به اینجا رسیدند را خوب بشناسیم و برای آیندگان آن را تبیین کنیم.

وی در ادامه به آسیب شناسی مخاطبین آثار فکری و اندیشه ای در جامعه کنونی کشور پرداخت و گفت: جامعه ما به دنبال این است که با یک اندیشه متعالی‌تر روبه‌رو شود، می‌خواهد با آثار و کتاب حضرت آیت الله جوادی آملی ارتباط برقرار کند اما راه و روشش چیست؟! چگونه باید این مسیر علمی را طی کند تا به اوج اندیشه‌ها و نوع نگاه و بینشی که ایشان در این آثار دارند راه پیدا کند؟! الان یک گسستی بین این اندیشه‌ها و جامعه وجود دارد و این حوزه‌ها هستند که هم رسالت تبیین این اندیشه‌ها را دارند و هم پر کردن این خلأیی که بین جامعه و سطح عمومی جامعه ما با این نوع بینش و اندیشه دارند.

جوادی آملی ثمره ارتقای فکری جامعه را دوری جامعه از خرافه و کج‌اندیشی دانست و بیان داشت: هر چه فرهنگ عمومی و عقل گرایی در جامعه بالاتر برود و اندیشه‌ها متعالی‌تر بشود جامعه ما از خرافه، کج‌اندیشی، کج‌سلیقگی و انحراف نجات پیدا می‌کند، همین جامعه دینی ما با وجود علما، مراجع و شخصیت‌های علمی، کم خرافه‌پذیر نیست، اگر نبودند این شخصیت‌های مهم و تأثیرگذار خصوصاً مراجع عظام تقلید و عالمان اندیشمند و دلسوز دینی، جامعه دینی ما قطعاً به سمتی می‌رفت که شایسته این جامعه نبود. خرافه امروز نزدیک‌ترین خطر فکری به جامعه است. هر چه جامعه ما علمی‌تر، دانشی‌تر، بینشی‌تر و عمیق‌تر بیانید از این‌گونه مصائب و آسیب‌های علمی و فرهنگی و دینی در امان است.

وی تأکید داشت: اندیشه‌هایی مانند اندیشه و منظومه فکری آیت الله جوادی آملی در صیانت‌بخشی جامعه در حوزه فرهنگ،

دین و نظایر آن بسیار اثرگذار است. همان‌طوری که افکار و آرا و آثار شهید مطهری بسیاری از لغزش‌ها و انحراف‌ها را کنار زد و مسیر صحیح را به جامعه نشان داد.

حجت الاسلام و المسلمین دکتر جوادی آملی با برشمردن برخی از مولفه‌های مکتب فکری و تمدن ساز حضرت آیت الله جوادی آملی، متدولوژی و روش شناسی خاص این مکتب را ویژگی ممتاز آن خواند و اظهارداشت: مؤلفه اولی که در شکل‌گیری این مکتب اصیل وجود دارد مسئله روش و منهجی است که در این مکتب وجود دارد. در این نگاه، همه راه‌های علمی که این راه‌ها پسندیده است معقول و مقبول است به استخدام در می‌آید روش نقلی، روش عقلی و روش شهودی تحت سلطان روش‌ها که روش وحی است در استخدام این مکتب است. عقل به عنوان یک مؤلفه اصیل و عمده و تشکیل‌دهنده این مکتب نقش‌آفرینی می‌کند. در این مکتب به روش عقلی و تفکر عقلی بهای تامی بخشیده شده.

دکتر جوادی آملی با اشاره به جایگاه و شاخصه‌های عقل از منظر حضرت آیت الله جوادی آملی تصریح کرد: آیت الله جوادی آملی کتاب "منزلت عقل در هندسه معرفت دینی" را به همین منظور هم تألیف فرمودند و بارها و بارها در نشست‌های علمی بدان پرداختند که عقل در فهم حقیقت دین چه سهمی و چه نقشی دارد؛ البته عقلی که در این مکتب مطرح می‌شود یک عقل پاک و منقح و منزه است. عقلی می‌تواند منبع معرفت دینی باشد که این ویژگی‌ها را داشته باشد. تأکید می‌کنیم عقل منقح، عقل منزه از همه شوائبی، که از ظن و گمان و وهم و قیاس و از هر شبهه علمی و شهود عملی منزه است عقل نظری و عملی آمیخته‌ای که این‌گونه شوائب را کنار زده است این تفکر عقلی، از منظر حضرت آیت الله جوادی آملی یک تفکر درست دینی است.

وی ادامه داد: در این مکتب به استخدام در می‌آیند عقل با همه توانش به خدمت گرفته می‌شود تا عمق دین را فهم کند به میزانی که می‌فهمد گرچه عقل این‌گونه نیست که بتواند همه حقیقت دین را بیابد تصدیق می‌کند که بسیاری از حقیقت دین در حوزه اندیشه و حوصله تفکر عقلی جا نمی‌گیرد خود عقل این را می‌پذیرد و لذا عقل می‌گوید ما پیغمبر می‌خواهیم، ما وحی می‌خواهیم، ما کتاب می‌خواهیم، ما امام می‌خواهیم. همه آنچه را که بزرگان دین در علم کلام در خصوص اثبات مبدأ، اثبات رسالت و وحی، اثبات کتاب دارند همین عقل برهانی است که با یک روش خاصی به این جایگاه می‌رسد، این یک نکته که عقل در این جایگاه و این مکتب نقش اساسی دارد.

وی شهود و معرفت را دومین مولفه اساسی مکتب فکری علامه جوادی آملی بیان کرد و گفت: مسئله شهود و معرفت شهودی جایگاه ویژه‌ای در منظومه فکری حضرت آیت الله جوادی آملی دارد البته شهودی که به شهود معصوم مؤید باشد و تأیید شهود معصوم را به همراه داشته باشد. یک نگرش عرفانی اصیلی که مؤید و مصدق به تصدیق و تأیید دینی و کتاب و سنت و عقل معتبر باشد از منظر ایشان محترم است لذا دانش عرفان اصیل اسلامی که از هر شائبه‌ای مصون است به عنوان یک منبع معرفتی در استخدام شناخت آن حقیقت دین قرار می‌گیرد. این دانش عرفان است که می‌تواند چنین سطحی از معرفت را ایجاد کند این نگاه، این روش، این دانش در این مکتب پذیرفته شده است و به عنوان یکی از مسیرهای معرفتی مورد پذیرش و قبول است.

وی در ادامه به تشریح سومین شاخصه مکتب فکری حضرت آیت الله جوادی آملی پرداخت و بیان داشت: مجلای سوم معرفت در این تفکر، مسئله نقل است که عقل و نقل و شهود مجاری اصلی و مسیرهای معرفت‌درستی هستند که در این مکتب مورد پذیرش و قبول هستند منابع عقلی، منابع عرفانی، منابع فلسفی که مؤید و مصدق به آن نگاه سلطانی وحی هستند البته در این دانش پذیرفته شده است. اما مسئله نقل که کتاب و سنت است که جایگاه والایی در حوزه معرفت دینی به عهده دارد. در دیدگاه آیت الله جوادی آملی وحی، معصوم است از هر خطایی، اما آن چیزی که از وحی در اختیار ما هست نقل است و ما با نقل از وحی سر و کار داریم و الا اگر ما هم وحی را تلقی می‌کردیم اختلافی نداشتیم اینکه این همه فقها در یک مسئله فرعی اختلاف نظر دارند برای اینکه مستقیماً که با وحی ارتباطی ندارند.

وی در تکمیل توضیحات خود بیان داشت: اگر کسی همه منابع معرفتی را ملاحظه کند؛ یعنی کتاب، سنت و عقل را در تمام لایه‌هایش ملاحظه کند و تعارضات را برطرف کند نگاه روشنی پیدا کند می‌تواند بگوید اسلام این را می‌گوید، اگر کسی روایتی را شنید یا دید بیاید نقل بکند که اسلام این را می‌گوید خودش یک فاجعه ایجاد می‌کند.

حجت الاسلام جوادی آملی در فراز پایانی سخنان خود اذعان داشت: این سه منبع معرفتی یا سه منهج و روش معرفتی از منظر آیت الله جوادی آملی با آن تدقیق و مذاقه‌های علمی شناخته شده و مورد پذیرش است. ما مسیری داریم به نام مسیر نقل، که اگر پاک و سالم باشد و یک مسیری داریم بنام مسیر عقل که اگر پاک و سالم باشد و مسیری داریم به نام مسیر شهود که اگر آن هم منقح و منزه باشد در خزینه ذهن یک دانشمند اسلامی به یک هم‌افزایی و هم‌پوششی فوق‌العاده‌ای نسبت به یکدیگر می‌رسد.

وی اظهار داشت: تأثیر و تأثر عمیق و وسیع علمی بین این سه منهج وجود دارد؛ یعنی این طور نیست که منهج نقلی منهج مستقلی باشد و بتوان بدون عقل و تفکر عمیق عقلی مسائل نقلی را بگوییم این می شود همین ظاهری که در نزد اهل تسنن تبدیل به سلفی گری و دیگر جریانهای افراطی می شود. این عصاره منظومه فکری حضرت آیت الله جوادی آملی است.